

Hogbescote

*Heemkundige
Kring
Kapellen*

" 't Bruggeske "

driemaandelijks tijdschrift van de Heemkring " Hoghescote " te Kapellen.

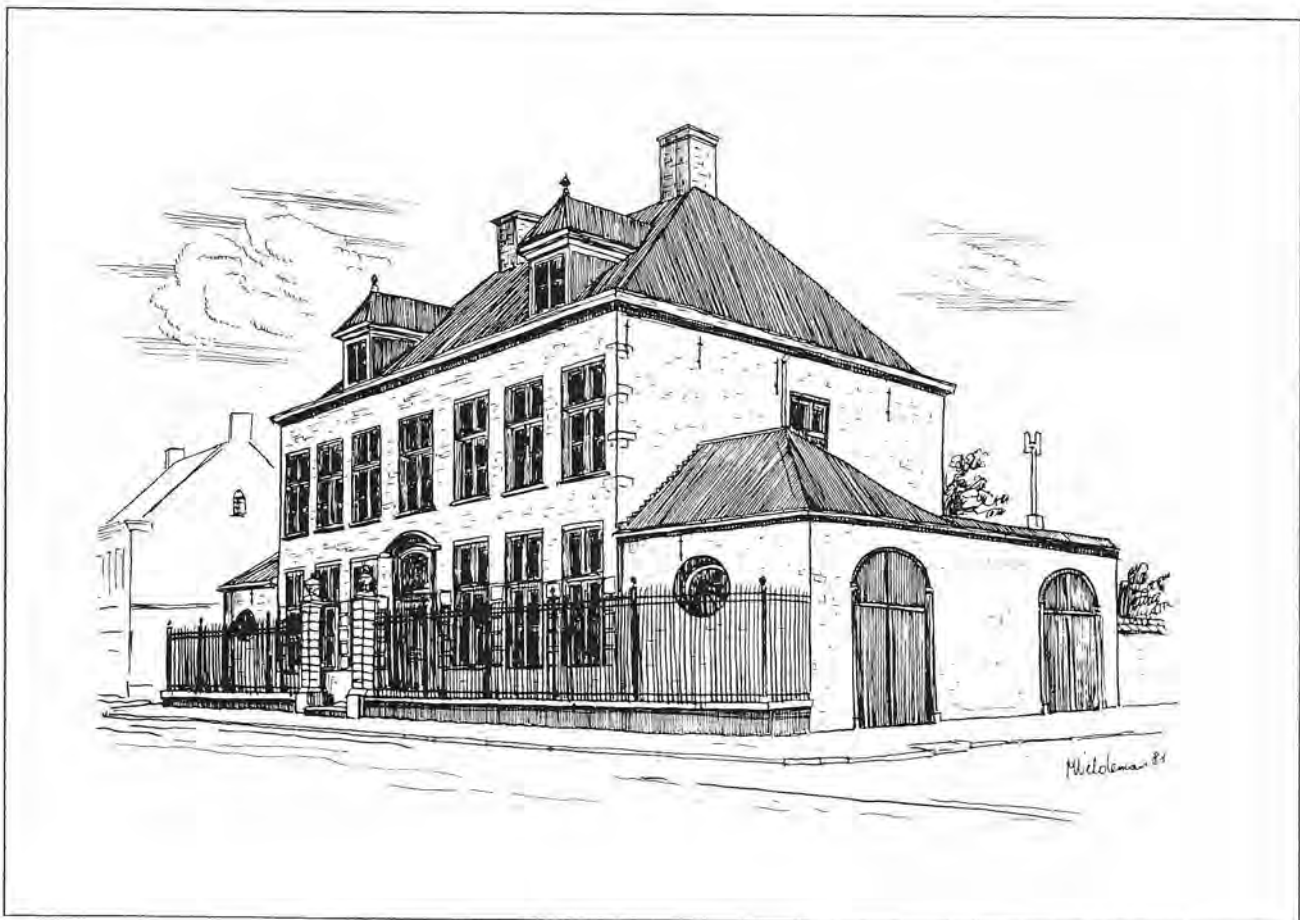
Verantwoordelijke uitgever: Balbaert Roger, Parkweg 2 - 2950 Kapellen - tel: (03) 664.57.22.

30e jaargang - nummer 1

1 maart 1998.

In dit nummer...

- Bladwijzer.	1
- Lidgeld 1998.	2
- Ereleden en sponsors van 'Hoghescote' 1998.	3 - 4
- De gasfabriek van Champy A.	5 - 10
- Rechtzetting.	10
- Heraldiek voor een wandelaar te Kapellen.	11 - 12
- De fotograaf Frans Hoelen.	13 - 17
- Het verhaal van een toneelkring (deel 4).	18 - 29
- De kerk van Putte-Ertbrand.	30 - 33
- Puzzel.	34

Lidgelden 1998.

Het bestuur van Hoghescote dankt de vele leden die spontaan hun bijdrage voor 1998 reeds gestort hebben. Het doet ons werkelijk een groot genoegen om te zien dat reeds meer dan 80 ereleden mochten genoteerd worden.

Dank zij deze meer ontvangsten zullen wij in 1998 in de mogelijkheid zijn om INDOKA verder uit te bouwen. INDOKA is het "Informatie- en documentatiecentrum voor Kapellen" dat wij willen onderbrengen in het oud-gemeentehuis op de Antwerpsesteenweg. Het gemeentebestuur heeft de nodige kredieten ingeschreven zodat de nodige aanpassingswerken kunnen uitgevoerd worden. De bedoeling is om op de zolderverdieping, op een oppervlakte van nagenoeg 150m², een centrum onder te brengen waar alle belangstellenden regelmatig o.a. terecht kunnen voor:

* documentatie over Kapellen.

* inlichtingen over het verleden van onze gemeente.

* archieven van Kapellen. Vergeten wij niet dat heel wat documenten nu ondergebracht zijn in de gemeente-, provinciale- en rijksarchieven van Antwerpen, Brussel en Bergen op Zoom, de bisschoppelijke archieven van Antwerpen en Mechelen, de abdijarchieven van Bornem, enz.

* bronnenonderzoek voor het opstellen van stambomen.

Wij houden onze leden uiteraard op de hoogte van de verdere ontwikkeling van dit groots project.

Indien wij uw lidgeld reeds ontvingen dat vindt U hieronder uw lidkaart voor 1998.

Indien U het stortingsformulier mocht verloren hebben dan bezorgen wij U hierbij een nieuw exemplaar;

ERE-LEDEN EN SPONSORS 1998.

Op 18 februari 1998 werden de laatste gegevens ingetikt en doorgestuurd naar de redactie.
Eventuele latere stortingen zullen in het volgende nummer
van 't Bruggeske medegedeeld worden.

Het bestuur van Hoghescole dankt de hiernavermelde ere-leden
voor hun zeer gewaardeerde steun.

Fam Aendenboom-Braem	Gardenialaan, 8,	2950 Kapellen.
Baron Frederic Speth	rue Langeveld, 51,	1180 Bruxelles.
Fam Blankers-Leers	Dorpsstraat, 53,	2950 Kapellen.
Dhr Brans	L. van Vlaanderenlaan, 38,	2950 Kapellen.
Fam Cap-Pallemans	Begonialaan, 3,	2920 Kalmthout.
Fam Charpentier-Van Eekelen	Bevrijdingslei, 38,	2950 Kapellen.
Dhr Cleiren Walter	Jachthoornstraat, 26,	8800 Rumbek.
Fam Cornelissens François	Spoorstraat, 20,	2950 Kapellen.
Fam De Clippele-Van den Kerckhoven	Vijfdeedreef, 5,	2950 Kapellen.
Mevr De Craecker Marie Jeanne	Gasstraat, 20,	2950 Kapellen.
Dhr De Ridder Lodewijk	Kon. Elisabethlei, 9,	2950 Kapellen.
Dhr Debie Herman	Kerkstraat, 5,	2950 Kapellen.
Fam Donvil-Mannaerts	Chr; Pallemansstraat, 22,	2950 Kapellen.
Fam Eggermont-Raemaekers	Heidestraat, 74,	2950 Kapellen.
Fam Geraets Willy	Sevenhanslei, 41,	2950 Kapellen.
Fam Geudens-Smets	Bevrijdingslei, 39,	2950 Kapellen.
Dhr Gijzen Gerard	Streeppstraat, 15,	2950 Kapellen.
Dhr Greefs Armand	Koerspleindreef, 25,	2950 Kapellen.
Fam Haast-Dieltjens	Kapelsestraat, 20,	2950 Kapellen.
Dhr Herman Joseph	Sparrenlaan, 19,	2950 Kapellen.
Mevr Herman-Van Geert	Prinsendreef, 15/B,	2950 Kapellen.
Dhr Hermans Eduard	Sevenhanslei, 48,	2950 Kapellen.
Dhr Ivens Rene	Spechtenlaan, 14,	2950 Kapellen.
Dhr Jacobs Marcel	Konijnenberg, 40,	2180 Ekeren.
Fam Janssen-Van Dijk	Heirust, 9,	2950 Kapellen.
Dhr Janssens Frans	Kapelsestraat, 291,	2950 Kapellen.
Dhr Janssens Johan	Antwerpsesteenweg, 36,	2950 Kapellen.
Fam Janssens-Backx	Korte Denneburgdreef, 8,	2950 Kapellen.
Dhr Jennes Alexander	Boerendijkstraat, 3,	2180 Ekeren.
Fam Jorens-Van Look	K. Albertlei, 143,	2950 Kapellen.
Fam Kerremans-De Saegher	Haagdoornlaan, 46,	2950 Kapellen.
Fam Ketelaars-Van Aert	Guyotlei, 9,	2950 Kapellen.
Dhr Keukelinck Roger	Oorderseweg, 19,	2180 Ekeren.
Fam Koolen Michel	Kon. Astridlaan, 35 1R/6,	2950 Kapellen.
Fam Lemmens-Thyssen	Beukendreef, 18,	2950 Kapellen.
Dhr Lenaerts Jacques	Hoevensebaan, 57,	2950 Kapellen.
Mater Salvatoris	Dorpsstraat, 40,	2950 Kapellen.
Dhr Meynen Albert	Korte Spelierlaan, 9,	2950 Kapellen.
Dhr Meyvisch Leo	Hoevensebaan, 70,	2950 Kapellen.

Mevr	Nagels Julienne	Chr. Pallemansstraat, 26,	2950 Kapellen.
Dhr	Osterrieth M.B.	Frankrijklei, 104,	2000 Antwerpen.
Dhr	Osterrieth Max	Ph. Spethstraat, 139,	2950 Kapellen.
Dhr	Peeters Armand	Chr. Pallemansstraat, 72,	2950 Kapellen.
Fam	Samyn-Vandervieren	Harklaan, 14,	2950 Kapellen.
Dhr	Senden Jan	Berkenlaan, 83,	2950 Kapellen.
Dhr	Smolders Wilhelmus	Ertbrandstraat, 249,	2950 Kapellen.
Fam	Sneyders-Wynants	Vierhoevenstraat, 71,	2950 Kapellen.
Fam	Stessens-Hendrickx	Leerhoekslaan, 21,	2180 Ekeren.
Fam	Strijbos-Desmedt	Berkenlaan, 91,	2950 Kapellen.
Fam	Teysen Corneel	Koerspleindreef, 28,	2950 Kapellen.
Dhr	Van Cauwenberghe Jacques	Hoogboomstwg, 277,	2950 Kapellen.
Dhr	Van Dooren Gaston	Breugelmansstraat, 21,	2950 Kapellen.
Fam	Van Helvert-Joosen	Hoevensebaan, 188,	2950 Kapellen.
Fam	Van Helvert-Tramet	Gemeenteplaats, 22,	2960 Brecht.
Dhr	Van Herck David	Kapelsestraat, 21,	2950 Kapellen.
Mevr	Van Hooydonck-Huguenay	Ph. Spethstraat, 96,	2950 Kapellen.
Dhr	Van Mechelen Frans	Dorpsstraat, 28,	2950 Kapellen.
Fam	Van Moer	Korte Denneburgdreef, 15,	2950 Kapellen.
Fam	Van Regemorter-Speth	Kapelsestraat, 41,	2950 Kapellen.
Mevr	Van Son-Bastiaenssens	R. d'Alkemadelaan, 13/58,	2600 Berchem.
Fam	Van Wassenhove Julien	Bouwhandelstraat, 30,	2140 Antwerpen.
Dhr	Van de Perre Alfons	Dennenlaan, 4,	2950 Kapellen.
Dhr	Van den Bleeken Roger	Berkenlaan, 11,	2950 Kapellen.
Dhr	Van den Kerckhove	Marcottedreef, 14,	2950 Kapellen.
Dhr	Van den Kerckhove	Marcottedreef, 16,	2950 Kapellen.
Dhr	Vanbree Erik	Rubensheide, 30,	2950 Kapellen.
Dhr	Vanderhaeghe Jan	Claessensdreef, 136,	2950 Kapellen.
Dhr	Van Hoylandt Andre	Pinksterbloemlaan, 5,	2180 Ekeren.
Dhr	Verbist Lode	Pellenbergstraat, 160,	3010 Kessel-Lo.
Fam	Verbist-Andries	Graaf Henri Cornetlaan, 7,	2950 Kapellen.
Fam	Vercammen-Van Riel	Hof Van Delftlaan, 48,	2180 Ekeren.
Dhr	Vingeroets Geeraard	Streepstraat, 17,	2950 Kapellen.
Mevr	Vissere Elza	Groenendaallaan, 556/61,	2030 Antwerpen.
Fam	Volant-Verbraeken	Dorpsstraat, 21,	2950 Kapellen.
Fam	Weyten-Hotag	Kasteeldreef, 3,	2950 Kapellen.
Fam	Wittock-Smet	Antwerpsesteenweg, 6,	2950 Kapellen.
Fam	van Linden-Verheyen	Ergo De Waellaan, 100,	2100 Deurne.

Naast voornoemde ere-leden danken wij uiteraard ook onze trouwe sponsors:

Bouwbedrijf J. Valckenborgh BVBA	Starrenhoflaan, 5,	2950 Kapellen.
Copy Service Center	Dorpsstraat, 46,	2950 Kapellen.
Electrabel	Stationsstraat, 34	2950 Kapellen.
Kredietbank	Antwerpsesteenweg, 20	2950 Kapellen.

De Gasfabriek Champy A.

De heer Champy Nestor August Joseph woonde met zijn echtgenote Vijgen Joanna in de Nieuwstraat nr 5. Het adres werd later veranderd in Rubensheide 142.

Het gezin telde 4 kinderen:

- * Champy Suzanna Alice, geboren te Antwerpen op 18 december 1894,
- * Champy Jean Auguste, geboren te Antwerpen op 31 januari 1896,
- * Champy Olga Julia Margaretha, geboren te Antwerpen op 21 januari 1897,
- * Champy Robert Leona, geboren te Antwerpen op 26 februari 1899.

Villa la Bienvenue.

N. 716. F. Hoelen, phot., Cappellen.

De woning van de familie Champy.

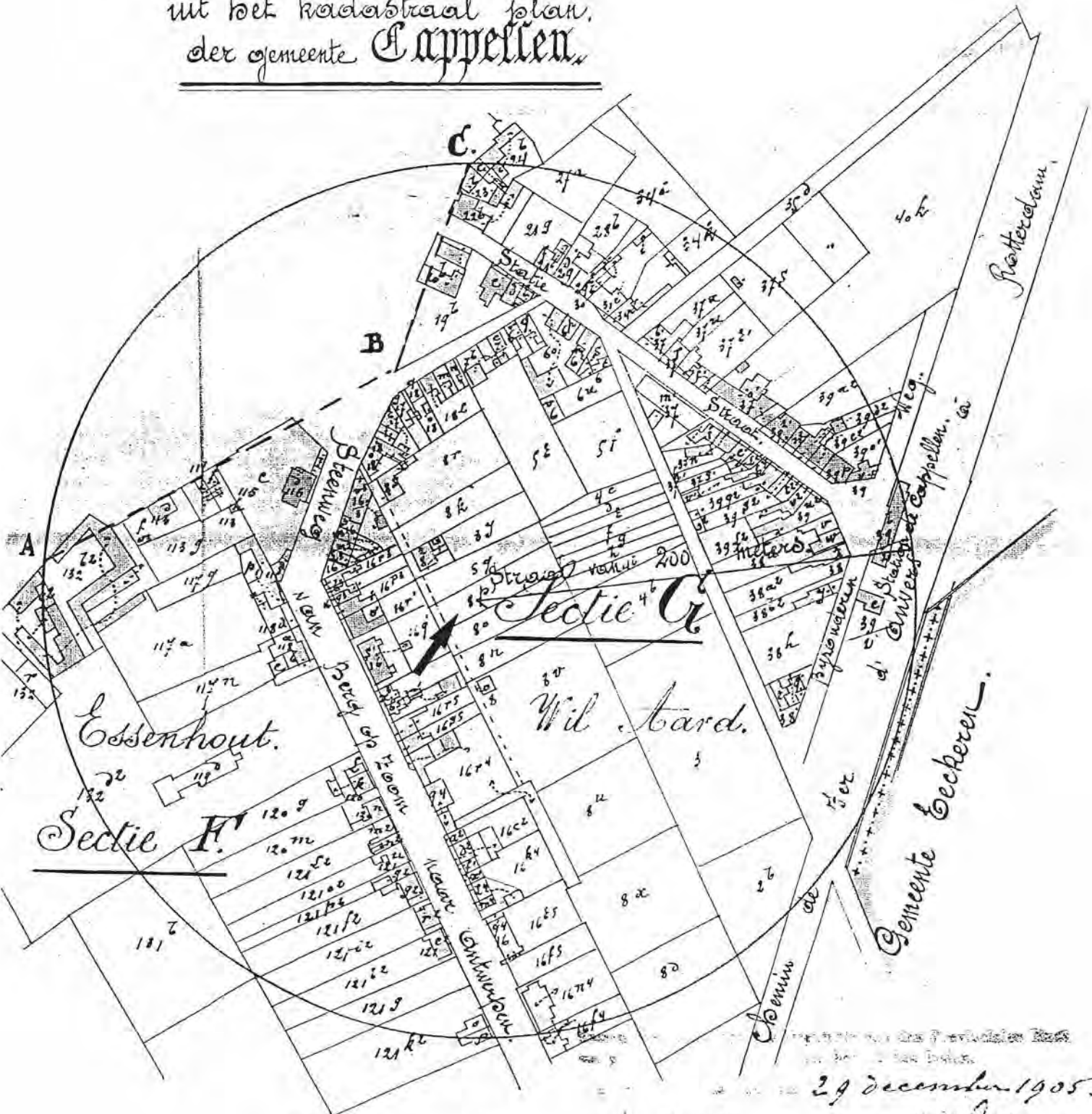
De heer Champy had grootse plannen. In een brief, gericht aan de Bestendige Deputatie van de provincie Antwerpen, vroeg hij op 7 september 1905, in naam van de firma Photolithe uit Luik, de toelating om in Kapellen op het perceel 8 p, eigendom van de heer Alfons Putcuyps en gelegen op de Antwerpsesteenweg (zie liggingplan bl 6), een productieinstallatie te mogen plaatsen voor de fabricage van acetylenegas. Met dit gas had hij de bedoeling om de brandstof te leveren voor de openbare verlichting van onze gemeente en uiteraard ook voor de verlichting van de privéwoningen van de Kapellenaren. Om zijn belangen veilig te stellen had hij vooraf reeds onderhandeld met het gemeentebestuur om een (beperkte) concessie te bekomen voor de aanleg van de openbare verlichting.

Het door de heer Champy gebruikte procédé werd in 1862 ontwikkeld door de scheikundige Berthelot. Hij liet waterstof langs de vlamboog van een koolspitsenlamp strijken waarbij acetyleen opgewekt werd, een aangenaam ruikend, doch zeer explosief gas.

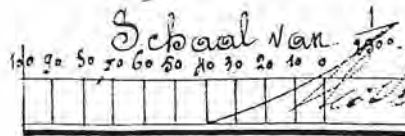
Bij de aanvraag voegde hij de richtlijnen voor het gebruik van de 'acetyleenapparaten' van het merk Photolithe (zie blz 9).

Extrakt

uit het kadastraal plan,
der gemeente Cappellen.

29 december 1905.

Handwritten signature and text

Burgemeester Eduard Geelhand liet op 20 september 1905 een bericht uithangen op diverse plaatsen in de gemeente om de inwoners op de hoogte te brengen van de ingediende aanvraag.

Alle belanghebbenden konden klacht indienen gedurende 15 dagen, namelijk tussen 20 september 1905 en 5 oktober 1905, en dit elke dag tussen 9 uur en 11 uur op het gemeentehuis.

Zoals de wet het voorschreef werden op 20 september 1905 al de dichtst-bijwonende burens schriftelijk op de hoogte gesteld. Deze lijst bevat niet minder dan 63 namen. Bij de 63 belanghebbenden waren er 2 personen welke verklaarden niet te kunnen schrijven, waarna zij tekenden met een X.

Het verwondert ons wel een beetje dat bij het afsluiten van de onderzoekperiode op 5 oktober 1905 er niemand van de Antwerpsesteenweg en omgeving klacht had ingediend. We mogen toch niet vergeten dat de aanvraag de opbouw van een gasinstallatie in een dichtbewoonde buurt betrof.

Het schepencollege, samengesteld uit burgemeester Eduard Geelhand, schepens F. Hermans en secretaris C. Van Bauwel, verleende dan ook een gunstig advies op 12 oktober 1905, hetwelk op 30 oktober 1905 doorgestuurd werd naar de Gouverneur.

Op vraag van de Gouverneur opende de provinciale medische commissie een onderzoek ter plaatse. Op 18 december 1905 was het verslag klaar. Uit dit document leren wij:

1. de installaties waren in de beste omstandigheden uitgewerkt,
2. de lokalen voor de productie van acetyleen waren zeer goed geïsoleerd,
3. de dichtstbijgelegen gebuur woonde op een afstand van 30 meter van de fabriek,
4. de lokalen waren allen gelijkvloers gelegen, zonder enige verdieping, en perfect verlucht,
5. de opslag van calciumcarbide werd voorzien in een speciaal daarvoor uitgerust en degelijk verlucht lokaal,
6. het apparaat voor de productie van acetyleen was deskundig gebouwd.

De medische commissie kon dan ook niet anders dan een gunstig advies verstrekken aan de Gouverneur.

Het Ministerie van Arbeid stelde op 9 november 1905 een vrij uitgebreid rapport op. De ingenieur-arbeidsinspecteur Paul Verbeek kon wel accoord gaan met de productie mits de volgende voorwaarden altijd zouden nageleefd worden:

- 1 - Elk soort carbide (calcium of ander) dat door de inwerking van water acetyleen zou kunnen vrijmaken dient, afgesloten van de lucht en de vochtigheid, opgeslagen te worden in grote recipienten,
- 2 - De opslag van carbide dient te gebeuren in een speciaal lokaal dat zeer goed verlucht dient te worden,
- 3 - Elke behandeling dient bij daglicht uitgevoerd te worden, waarbij zo veel mogelijk het vrijkomen van stof dient vermeden te worden,
- 4 - De vaten waarin het carbide opgeslagen wordt, dienen bij aankomst koud geopend te worden en mogen in geen geval met een open vuur geopend worden,

- 5 - Men dient te vermijden om vuur te maken in de opslagplaats van het carbid,
- 6 - De hoeveelheid carbid in de opslagplaats mag nooit meer dan 5.000 kg bedragen,
- 7 - Het acetyleneegas wordt gefabriceerd door stelselmatige toevoeging van carbid in een grote hoeveelheid water,
- 8 - Alle voorzorgsmaatregelen dienen getroffen te worden opdat het acetyleneegas zo zuiver mogelijk zou gefabriceerd worden,
- 9 - De voor de productie van acetyleneegas gebruikte apparaten dienen in een goed verlucht lokaal ondergebracht te worden. Dit lokaal moet met daglicht verlicht worden. In dit lokaal mag onder geen enkele voorwaarde een open vlam gebruikt worden. Het gebruik van kunstlicht is verboden, evenals het stockeren van licht ontvlambare stoffen. In het lokaal is ook het gebruik van elk voorwerp verboden dat vuur of gensters zou kunnen veroorzaken.
- 10 - Alle apparaten welke gebruikt worden voor de gasproductie dienen uitgerust te worden met manometers zodat op elk ogenblik de inwendige druk kan gecontroleerd worden.
- 11 - Het is verboden om vuur of open vlam te gebruiken voor het herstellen van alle apparaten welke acetyleen kunnen bevatten, zelfs niet voor het opsporen van mogelijke lekken.
- 12 - De apparaten waarvan de wanden in contact kunnen komen met acetyleneegas mogen nooit uit rood koper vervaardigd worden.
- 13 - De afvalstoffen van het fabricageproces van acetyleen mogen slechts verwijderd worden nadat deze met water verdund werden, waarvan de verhouding minstens 10 delen water zal zijn tegenover 1 deel afval.
- 14 - Alle handelingen dienen dusdanig uitgevoerd te worden dat alle voorzorgsmaatregelen altijd zullen getroffen worden om elk ongeval en elke gaslek te voorkomen.

De Bestendige Deputatie van de Provincie Antwerpen verleende dan ook op 20 december 1905 de uitbatingsvergunning zodat de fabricage kon opgestart worden.

Vooraleer het gas kon gebruikt worden voor de straatverlichting was er reeds een ernstige concurrent opgedaagd. Het gemeentebestuur van Kapellen wilde wel dat de openbare verlichting degelijk zou voorzien worden, doch onze gemeentevaders dachten ook aan hun budget.

Tijdens de gemeenteraad van 9 augustus 1904 werd het probleem van de openbare verlichting grondig besproken. Een bijzondere commissie, opgericht binnen de gemeenteraad, stelde voor om petroleum te gebruiken voor de voeding van de "lampe Belge" met dewelke de straatverlichting het best zou kunnen verzekerd worden.

Er was echter voordien reeds een concessie toegekend aan de heer Champy waardoor het gemeentebestuur in een moeilijk parket was geraakt.

Uiteraard werd er een typisch Belgische oplossing uitgedokterd: men zou gedurende één jaar in de Stationsstraat 4 acetyleenlampen hangen en in de Dorpsstraat 4 "lampes Belge".

In beide straten zouden de lampen tegen de gevels van de huizen bevestigd worden op een afstand van 60 meter van elkaar zodat alle inwoners zich zouden kunnen vergewissen welke lichtbron het beste resultaat opleverde.

Instructions pour l'usage et l'entretien des Appareils à Acétylène
 Marque " PHOTOLITHE "

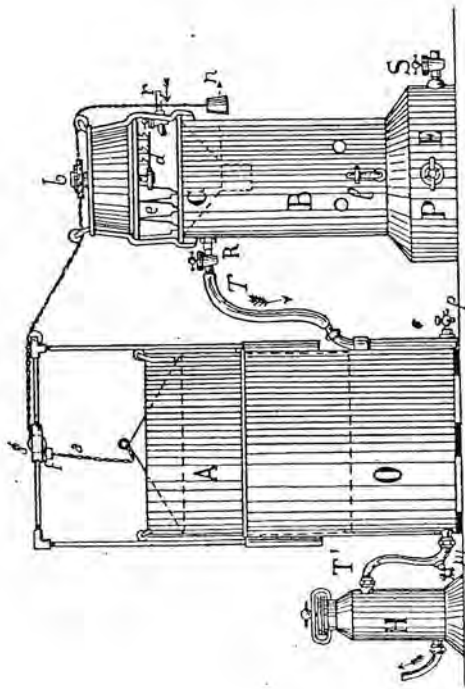

SCHÉMA DE L'APPAREIL

CHARGEMENT. — Pour charger l'appareil, relever à la main les portes *e* en veillant à ce que les crochets *d* reprennent bien leur position verticale; verser soit à la main, soit à l'aide d'une petite pelle, le carbure dans les cases du magasin *D*, après en avoir enlevé le couvercle. Il faut avoir soin de laisser tomber le carbure dans les cases sans le tasser de force et sans surcharger, c'est-à-dire sans dépasser sensiblement les bords supérieurs. Charger en commençant toujours par la case voisine du levier de déclanchement dans le sens de la marche de celui-ci. On peut charger sans inconvénient pendant la marche de l'appareil.

NETTOYAGE. — **Nettoyage courant.** — La base élargie *E* de l'appareil étant enlibrée pour recevoir la chaux produite par environ 2 fois la charge de l'appareil, il suffit de nettoyer lorsque l'appareil aura fait un tour complet; pour cela: fermer le robinet *R* de communication du gazogène à la cloche, laisser écouler par le robinet *S* la boue de chaux jusqu'à ce que l'eau tout en restant blanche ne soit plus boueuse. Refermer *S*, remplir le gazogène d'eau jusqu'au niveau *n*, avoir grand soin de rouvrir le robinet *R*. Lorsque l'on a à sa disposition de l'eau pouvant être amenée au gazogène par un robinet *r*, il n'est pas nécessaire de fermer le robinet *R* pour le nettoyage. Il suffit de régler la venue d'eau par *r*, de façon à maintenir le niveau approximativement en *n* dans le gazogène. Le nettoyage peut alors sans inconvénient se faire pendant la

FONCTIONNEMENT. — La cloche *A* en descendant, par la dépense de gaz, tend d'abord la chaînette *a* puis tire sur la poulie *b* en entraînant le bras *d*. Ce bras en agissant sur un des crochets *c* fait tomber une des portes *e* et permet à une charge de tomber dans le cône de chute *C* et de là dans le gazogène *B*. Le carbure se décompose en *B* et le gaz se rend par le tuyau *T* dans la cloche. Celle-ci remonte aussitôt et le contrepois *n* entraînant la poulie *b* renclanche le mécanisme pour le déclanchement suivant jusqu'à ce que le petit arrêt *f* vienne buter contre la douille *g*, la chaînette *a* devient libre et la cloche continue à se remplir en laissant le mécanisme indépendant. La cloche étant calibrée pour contenir le gaz dégagé par une charge $\frac{1}{2}$ environ, il n'y a jamais surproduction. A la descente de la cloche, le même cycle se reproduit et ainsi de suite.

marche de l'appareil. Il est bon de temps en temps, et notamment à chaque nettoyage, de secouer la grille de l'appareil en abaissant plusieurs fois de suite le levier *l*.

NETTOYAGE COMPLET. — Si l'écoulement ne se fait plus bien par le robinet *S*, si l'on sent que la grille barbote dans de la boue de chaux ou si l'appareil laisse refouler du gaz par le cône de chute *C*, il est nécessaire de procéder à un nettoyage plus complet du gazogène. Pour ce nettoyage: fermer le robinet *R*, enlever le tampon *P* et laisser le gazogène se vider à fond, râcler la boue de chaux de la partie *E* du gazogène et jeter ou faire couler de l'eau par le dessus, refermer le tampon *P*, remplir le gazogène jusqu'en *n* et rouvrir le robinet *R*.

MISE EN MARCHÉ. — Lors de la mise en marche ou lorsque l'on a laissé descendre la cloche à fond soit en oubliant de charger l'appareil avant le déclanchement de la dernière charge, soit en épuisant le gaz à fond pour arrêter l'appareil, projeter dans l'eau quelques morceaux de carbure de façon à faire monter la cloche pour amener l'arrêt *f* contre la douille *g*, puis charger comme d'habitude en commençant par la case qui se trouve en avant du bras *d*. Il est bon de contrôler de temps en temps en ouvrant les robinets purgeurs *p* entre la cloche et le gazogène ou *p'* entre le bassin *O* de la cloche et l'épurateur *II*, si les tuyaux *T* et *T'* ne contiennent pas un peu d'eau.

Het aansteken van de petroleumlampen, het leveren van de petroleum, het onderhoud van de lampen en de wiken zou openbaar aanbesteed worden en alle kosten zouden ten laste van de gemeente vallen. De vier acetyleenlampen dienden door de heer Champy geplaatst te worden. Hij zou echter van het gemeentebestuur een vergoeding krijgen per lamp welke gelijk was aan de kosten verbonden aan een petroleumlamp.

Indien na één jaar de resultaten van de acetyleenlampen niet beter zou zijn dan deze van de petroleumverlichting dan zou de heer Champy verplicht zijn om alle door hem geplaatste lampen en leidingen terug weg te nemen op zijn kosten.

Alhoewel de archieven terzake uiterst beperkt zijn hebben wij toch nog kunnen terugvinden dat de heer Champy op 13 december 1909 aan de Bestendige Deputatie vroeg om de hoeveelheid carbid te mogen verhogen van 5.000 kg naar 15.000 kg. De Bestendige Deputatie vroeg hierover een advies aan het schepencollege van Kapellen. Dit advies is echter nergens terug te vinden, doch het Provinciebestuur beantwoordde de vraag van de heer Champy positief op 28 januari 1910.

De carbidlamp is niet kunnen doordringen als "de" lamp voor de straatverlichting. Carbid werd wel gebruikt voor de verlichting van auto's en fietsen.

De naam Champy verdwijnt dan ook uit de documenten. Waarschijnlijk was de reeds vroeger vermelde test negatief uitgevallen. Tijdens de gemeenteraad van 15 april 1909 werd beslist om tot 31 december 1920 de Imperial Continental Gas Association (I.C.G.A.) een monopolie verlenen voor de verlichting en de distributie van drijfkracht in Kapellen.

Roger Balbaert.

Bronnen:

1. Gemeentearchieven Kapellen.
2. Provinciaal archief Antwerpen.
3. Grote Winkler Prins Encyclopedie.
4. Noël Kerckhaert en Dirk De Vleeschauer: "Waterdruk in Antwerpen...een stroom van electriciteit".

RECHTZETTING !

In 't Bruggeske nr 4 van december 1997 is er in het artikel over de eerste " Maire " van Kapellen een spijtige nalatigheid gebeurd, nl één cijfer is weggelaten!

Op blz 136 bij : **DE CLERCK: stamboom 1.** staat er bij punt I.:

DE CLERCK Adrianus, ° Kapellen, + Kapellen 6.9.1762, x Kapellen 15.7.173_

Dit moet zijn:

DE CLERCK Adrianus, ° Kapellen, + Kapellen 6.9.1762, x Kapellen 15.7.1738

Onze verontschuldigen voor dit spijtige voorval! De redactie.

Heraldiek voor een wandelaar te Kapellen.

Met deze wat ongewone titel bedoelen we merkwaardigheden, die doorgaans aan de aandacht van de wandelaar ontsnappen, meer kenbaar te maken. De zaken die hier bedoeld zijn brengen bij nader bekijken en bestuderen soms interessante feiten aan het licht. Het meest voor de hand liggende en door ieder goed gekend gebouw dat daarover iets te vertellen heeft is het gemeentehuis in de Chr. Pallemansstraat.

Wie, staande aan de voorgevel en wat hoger kijkt dan het balkon, zal boven in het tympaan (1) een beeldhouwwerk bemerken dat een wapenschild blijkt te zijn. Nu is het wel zo dat van op de begane grond niet goed te onderscheiden is wat het voorstelt.

Daaraan kan de heraldiek wat verhelpen, het is al een zeer oude gewoonte dat bouwers of latere eigenaars van kastelen boven de ingangspoort of tegen een muur hun wapenschild laten aanbrengen, het is zowat hun in steen gehouwen naamkaartje.

Het gemeentehuis is als kasteel niet zo oud, het werd pas begin vorige eeuw gebouwd, n.l. in 1827 door een zekere baron van Haeften. Na in de loop der jaren enkele malen van eigenaar veranderd te zijn werd het in 1920 aangekocht door een Nederlandse jonkheer Johan van Vredenburg die aan het gebouw belangrijke veranderingen liet uitvoeren.

Als lid van een voorname wapenvoerende familie liet hij ook zoals, de vroegere kasteelheren, zijn wapen in de voorgevel aanbrengen. De nieuwe kasteelheer werd geboren te 's Gravenhage op 11 november 1880 en was in 1914 te Antwerpen gehuwd met Henriette Laura Hombach, geboren te Hulst in 1891. Johan van Vredenburg was rijkslandbouwconsulent geweest aan het Nederland gezantschap te Brussel.

Alhoewel te Antwerpen gehuwd schijnt hij de eerste jaren van zijn huwelijk in Holland gewoond te hebben want van zijn 3 kinderen werden er twee, een dochter en een zoon geboren te Tholen (provincie Zeeland), respectievelijk in 1914 en 1917.

De dochter Anne Jane Louisa van Vredenburg huwde in 1946 te Noordwijk met Frans Willem, graaf van Limburg-Stirum, een van de voornaamste adellijke families. De zoon evenwel stierf te Kapellen in 1936, waarschijnlijk ongehuwd.

In hetzelfde jaar nog van de aankoop van het kasteel werd te Kapellen op 20 september 1920 nog een dochter geboren.

Toen ze in 1940 huwde met Johan Christiaan de Marez Oyen woonde ze nog te Kapellen want het huwelijk werd aldaar voltrokken.

(1) Tympaan of timpaan: in de klassieke bouwkunst het driehoekige gevelveld tussen de kroonlijst en de schuin oplopende daklijsten van een gebouw. De term wordt ook als synoniem van fronton gebruikt (Grote Winkler Prins)

In november 1816 werd aan de familie van Vredenburg adel verleend in de persoon van Jan Willem van Vredenburg, met een wapen gedeeld waarvan 1 van goud een dubbelkop adelaar van sabel, 2 doorsneden (= horizontaal in twee gelijke delen), waarvan a) van zilver een roos van keel (=rood) met knop en puntjes van goud, b) van keel een vis van zilver getopt met een kroontje van goud, een aanzierende helm van zilver met tralies boord en halssnoer van goud, gevoerd en bevestigd van rood, helmteken twee zwarte adelaarspoten geplaatst in V-vorm en met de klauwen omhoog, helmkleden rechts goud en zwart, links, zilver en rood.

van Vredenburg.

De bijversierselen van dit eerste wapen gaan we weerhouden omdat deze een weinig verschillen van datgene toegekend aan Johan van Vredenburg. Voor deze laatste blijft de blazoening van het schild hetzelfde maar de helm is een weinig schuin geplaatst en de helmkleden worden goud en zwart, het schild is behouden door rechts een omziende adelaar van goud met neerslaande vleugels, links een aanzierende leeuw van goud, het geheel staande op een console van goud, waaraan een wimpel met de leuze: "AGRO EVELLITE SPINAS".

Hierbij dient opgemerkt dat in de heraldiek rechts links is voor de aanschouwer en links dan rechts.

We veronderstellen dat Johan van Vredenburg zijn kinderen overleefde want onze bron spreekt niet van andere nakomelingen.

In 1962 werd het kasteel Vredenburg nog tweemaal verkocht aan particulieren om ten slotte in 1966 eigendom te worden van de gemeente.

Werd geraadpleegd Nederlands Adelboek 1953 en 1959, en vaststelling terplaatse.

J. Goolenaerts.

De fotograaf Frans Hoelen. [1]

De eerste fotograaf in Kapellen, gekend tot buiten ons taalgebied, soms zelfs nog beter dan in de eigen gemeente!

De ouders van Frans Hoelen waren:

Joseph Ferdinandus Hoelen ° Hasselt 15.8.1841 en Adriana Antonia Janssen ° Roosendaal (Noord-Brabant) 23.4.1844, + Roosendaal 13.4.1872.

Joseph Hoelen kwam op 8 maart 1865, na een verblijf te Brussel, te Roosendaal aan. Hij was huis- en meubelschilder. Op 20 februari 1868 huwde hij te Roosendaal. Zijn vrouw was mode-
maakster.

Na het overlijden van zijn echtgenote vertrekt Joseph op 15 mei 1872 naar Kapellen. Zijn zoon Franciscus wordt bij zijn grootouders van moederszijde te Chaam(NL) ondergebracht tot op 10 augustus 1873.

Dan gaat hij zijn vader in Kapellen vervoegen, waar deze opnieuw gehuwd is met Maria-Josephina Feyen (° Eeckeren op 23.12. 1838). Zij kwamen wonen in de herberg " 't Pannenhuis" op de Antwerpsesteenweg, naast de smidse van Tist de Smid waar nu het appartementsgebouw Putcuyps staat.

De Antwerpsesteenweg met de herberg 't Pannenhuis.

Op 18.4.1894 huwt Frans Hoelen te Cappellen met Carolina-Adriana Peeters (° Cappellen 27.3.1867), zuster van bakker Louis, rechtover de Pastorij. Het jonge koppel gaat wonen in de Dorpsstraat nr 18 in een oude tweewoonst met middeleeuwse ingangspoort. Het is spijtig dat dit gebouw niet gespaard gebleven is. Het was ongetwijfeld een getuige van de zeer vroege Spaanse aanwezigheid in onze contreien samen met de Kapel van St. Jacob de Meerdere, nu de parochiekerk.

De woning van schilder en Photographe F.Hoelen.

Uit het huwelijk Frans Hoelen-Carolina Peeters kwamen voort:

Maria-Josephina ° Cappellen 29.12.1897, + Kapellen 14.2.1978.

Frans-Louis-Theophile ° Capellen 25.1.1902, + Kapellen 11.8.1977.

Francisca-Ferdinanda-Paulina ° Cappellen 22.2.1905.

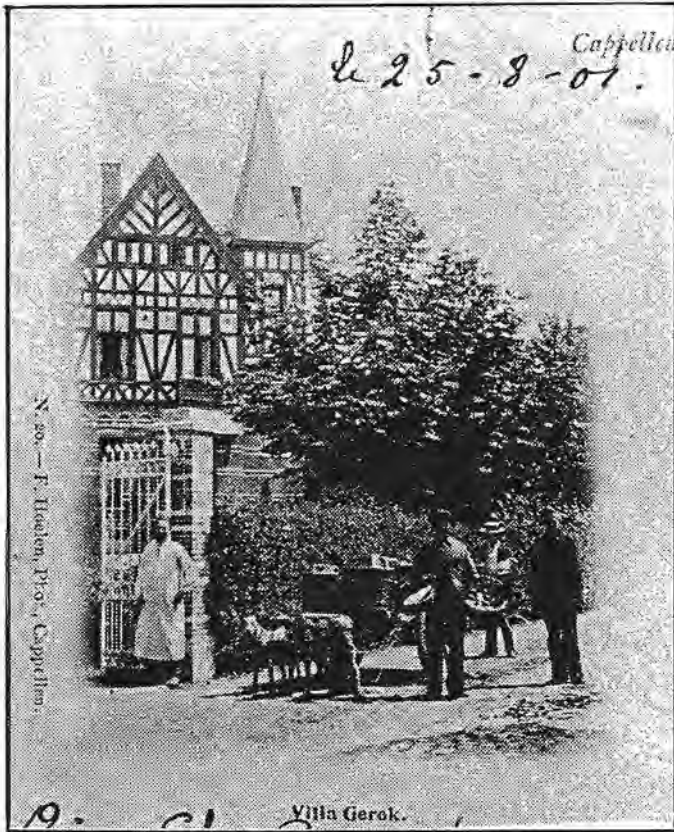
Zelf heb ik Frans Hoelen niet meer gekend, door zijn vroegtijdig overlijden in 1904, kwam ik te laat op de wereld (in 't zelfde jaar), maar wat ik van hem later heb horen vertellen, en vooral wat ik van zijn zichtkaarten reeds gezien heb en nu soms nog ontdek, denk ik wel een beeld van hem te kunnen maken. Frans Hoelen, die huisschilder van beroep was, en zoals het toen rond de eeuwwisseling meestal gebeurde, in de lange harde winters van die tijd, zaten de schilders, die in onze gemeente zeer talrijk waren, meestal achter de 'leuvense stoof', want de schilders hadden het meeste werk in de periode van de grote kuis en de kermis.

Toen op het einde van de vorige eeuw de mode der fantasiekaarten een broertje kreeg, of was 't een zuster, onder de vorm van zichtkaarten, bracht zijn vriend, de heer A. Waegemaekers, de uitbater van de toen selecte kruidenierszaak ' La Chainé ', later ook de 'Ketting' genaamd uit de Statiestraat, hem op het idee, ook die weg op te gaan.

Ik meen te geloven dat hij toen zelf al wat met de fotografie vertrouwd was. De heer Waegemaekers toen reeds een volleerd liefhebber-fotograaf, werd in 1900 met een foto genomen aan het Fort van Kapellen, winnaar van de eerste prijs op de tentoonstelling te Parijs!

Zo zien wij op de eerste zichtkaart die hij maakt van zijn huis in de Dorpsstraat (F. Hoelen N 69) dat men bovenaan kan lezen 'schilder', en onder het winkelraam 'Photographe'. Hij sloeg direct aan het werk en gunde zich rust noch duur.

Eén zichtkaart (zie foto hiernaast) heb ik nog ontdekt waar hijzelf met de lange ouderwetse schilderskiel de poort van ' Villa Gerok ' zal gaan schilderen en voor de folklore, er een boer met hondenkar en eierkorven aan de armen bij plaatste (F. Hoelen N 20).

Natuurlijk moest hij iemand anders het foto toestel laten afdrucken.

Hij maakte zichtkaarten van gans ons Polder- en Heidegewest. In Oost-Vlaanderen, in Nederland tot Hoogerheide, in de Kempen: Essen, St. Lenaarts, Westmalle, Pulle en nog meer. Door een afspraak met G. Hermans, de beroemde Antwerpse fotograaf, kwam deze niet in Kapellen en Frans Hoelen niet in Antwerpen om foto's te nemen, slechts in Oosterweel werd éénmaal tegen die regel gezondigd.

Frans Hoelen moet met een artistieke begaafdheid geboren zijn. Door te zoeken en te tasten, heeft hij na een vijftigtal zichtkaarten een vaste vorm kunnen geven aan zijn productie. Het voortdurend contact met kunstschilders en artiesten van alle pluimage, waar toen in Kapellen geen gebrek aan was, zal hem daar zeker bij geholpen hebben. In de korte periode die hij nog te leven had, heeft hij een massa zichtkaarten nagelaten, die echte juweeltjes zijn.

Dat zijn 'plezante spuitersaard' ook een rol speelde komt vooral tot uiting in de de volgende beelden: Berendrecht 'Op hun gemak' (F. Hoelen N 663), Kapellen Statiesstraat (F. Hoelen N 3268), De burcht van Pikes, Heidestraat enz. Er is het tijdsdokument van de oude volkswijk Essenhout te Kapellen, destijds een slijkstraat met brede karsporen, waar het in die kleine huizekens krioelt van vrouwen met veel kinderen, en waar de mannen op zoek zijn naar werk aan de dokken.

Niet alleen waren zijn zichtkaarten zeer mooi, de kwaliteit en houdbaarheid is evenals die van G. Hermans de beste van gans ons land. Men mag gerust aannemen dat hij ongeveer een 5000 tal kaarten nagelaten heeft. Zijn schoonbroer Louis Peeters en later zijn zoon Louis, brachten dit aantal tot meer dan 11.000 clichés.

Zo bezit ik een familiefoto van een dubbele gouden bruiloft in de Bullensfamilie, (Bul in de volksmond) waar de groep zo groot was dat de kleinkinderen afzonderlijk moesten afgebeeld worden.

Hij besteedde erg veel zorg aan de foto's van de jubilarissen en kinderen. Door de 'Bullensen', dat was bekend, kwam het nu door overerving of kwam het doordat zij bijna allen 'herberg of estaminet'-uitbaters waren, een goed gebruik van gemaakt. Toen onze Frans zag dat het ijverig maar profijtig nageslacht de huldeblijken voor de jubilarissen op doek getekend of geborduurd had, en daarna had laten inlijsten, kwam de echte spuitse Hoelen-aard boven.

Hij plaatste toen de twee grootste, langgerokte, meest uit de kluiten gewassen Bullensdochters, zoals gewoonlijk ieder jaar zwanger, aan de buitenzijde van de groep die hij ging vereeuwigen en drukte de twee ingelijste herinneringshuldeblijken zo stevig mogelijk tegen de benen van de bewuste dames, dat de dikke buiken gezellig over de kader kwamen kijken, wat nog jaren daarna voor de mensen van die tijd een bron van lol en moppentapperij was.

Wat de afbeeldingen van de zichtkaarten betreft, la-
 gen onze medeburgers in de bovenste schuif, want
 daar die foto's meestal 's zondags genomen werden,
 waren de heren dan ook op hun Paasbest, met bol-
 hoed en soms nog met 'processiefrak', de dames
 meestal met de ouderwetse kapmantel.

De heren die hij hier en daar van de tapkast of bier-
 toog moest gaan halen, konden dan ook rustig en
 waardig poseren. In de andere afgelegene gemeenten,
 waar het gewoonlijk op een weekdag gebeurde, waren
 de mensen op hun 'werkdags' en dat bracht samen-
 scholingen teweeg waar weinig uit te herkennen valt.

En ja, dan is er nog de grote groepsfoto van een oude
 harmonie, de Katholieke, ten tijde van de 'Boeren-
 oorlog' zoals men dat bij ons noemde. In bewonde-
 ring voor de Transvaalse (Zuid-Afrika) boeren, die
 het machtige Albion, Engeland, de wereldmacht van
 vóór 1914, durfden trotseren en uit medelijden met de
 slachtoffers onder de Boeren, werd waarschijnlijk, ter
 gelegenheid van Vastenavond, (dat toen in onze

contreien, van 's morgens tot 's nachts duchtig gevierd werd) een verklede optocht gehouden om de collectebussen meer inhoud te bezorgen.

Wij staan in be- of verwondering voor het krijgshaftig voorkomen en het 'moderne' oorlogs-
 materiaal van onze voorvaderen. Wij herkennen op deze groepsfoto, de grote Louis Lucas, toen
 zowat de lieveling of mascotte van gans het dorp, fotograaf Frans Hoelen, verder brouwer Jan
 Veraert, P. De Schutter, Nand Feyen en nog anderen. Dit aandenken is tot nog toe in bezit van
 vele Kapelse families, en wordt nog met trots getoond.

Frans Hoelen, die voortdurend per 'velo' over de Kempische zandwegen of schaarse straatstenen rotste, en met zijn door kaars of carbid verlichte krakende velo of fiets, dikwijls in het donker thuis aanlandde, werd meerdere malen overvallen door een fikse regebui. De anti-regenkleding was destijds ook alles behalve waterdicht. De hoed of 'klak', de dikke 'kabaan', de zware schoenen en de 'getten', hadden als men nat thuiskwam dikwijls een paar dagen nodig voor ze weer droog waren. Hij heeft toen een zware 'waterfleuris' (borstvliesontsteking) opgedaan, en dit heeft hem zijn leven gekost.

In de grote familie van kartofielen of verzamelaars van zichtkaarten, zal zijn naam, door zijn onvergelijkbaar werk, ons nog lang overleven.

Kapellen, 7.9.1977 - H. De Schutter. (° 1904 + 1985)

---

[1] Deze levensschets van Frans Hoelen verscheen in "Kalender", tijdschrift van de Culturele Raad Kapellen (december 1977-Januari 1978).

Door de redactie van 't Bruggeske werd het oorspronkelijk artikel, geschreven door H. De Schutter aangepast aan het tijdsbeeld van nu. Ook werden gegevens bijgevoegd.

---

*Verzameling van dokumentatie voor het archief
van de heemkring Hoghescote!!!*

*Alle dokumentatie over Kapellen is welkom!
Wij denken aan foto's, doodsprentjes, doodsbrieven,
postkaarten, krantenknipsels, oude menukaarten,
geboortekaartjes, oude trouwboekjes, oude notarisakten,
huwelijksaankondigingen,
oude rekeningen van Kapelse firma's enz, enz...*

Geef ons een seintje en we komen even langs.

*Bij voorbaat hartelijk dank!
Dank zij uw medewerking en steun kunnen
wij ons archief over Kapellen verder uitbreiden.*

HET VERHAAL VAN EEN TONEELKRING

De TONEELGROEP 'ONZE KRING' en de 'LODE BAUWENSKRING' te **KAPellen**.
(deel 4)

"Zondag 5 oktober een grootse dag. De leden van de Lode Bauwenskring vierden die dag de 10 de verjaardag van de oprichting. Zij startten de dag met een plechtige Hoog- en Communiemis in de parochiale St. Jacobuskerk ter nagedachtenis van de stichter en pionier wijlen de heer Lode Bauwens.'s Avonds werd 'De terugkeer van Suske Perdaems' voor een puik gevulde zaal opgevoerd. Gedurende de pauze werd de stichter der gilde op speciale wijze herdacht. Voor het prachtig opgesteld getekend portret werden bloemen neergelegd. Mevr. Bauwens deelde eveneens in de hulde. De leden hadden er ook speciaal aan gehouden de huidige leider, regisseur, speler dhr. Piet Soetewey in een hulde te betrekken, wjl aan Mevr. Soetewey ook een prachtruiker werd overhandigd". (Uittreksel uit De Polder d.d. 12 oktober 1958).

Op 11 oktober werd de viering dan besloten met een banket in Onze Kring.

'Suske Perdaems' met: Godelieve Verheyen, Jef Rouffaer, Jeanne Van Herck, Leon Cornelissens en Rik Raemaekers.

Op 30 november volgde "Ik hou van je, idioot" blijspel in 3 bedrijven.

Zoals elke toneelgroep had ook de Lode Bauwenskring iemand die het gordijn opende of sloot. Dergelijke functie was soms van belang vooral met het dichtdoen van het gordijn. Het kon namelijk voorkomen dat, meestal in een klucht, het tafereel of het stuk eindigde met een 'plot', een goede gag die de ganze zaal doet schateren.

Om deze 'plot' nog te accentueren was het noodzakelijk dat het doek heel snel werd dichtgehaald.

Anderzijds, meestal bij een drama, was het aangewezen dat het tafereel langzaam aan de ogen van de toeschouwers werd onttrokken om 'het verdriet' nog sterker in de verf te zetten.

De 'man van het doek' stond steeds achter de voorste coulissen en volgde met het toneelboekje het verdere gebeuren. Zo wist hij precies wanneer het doek moest opgehaald of toegeschoven worden.

Volgende anecdote werd mij verteld en ik herinner ze ook zelf nog. Tijdens een dolle klucht was het noodzakelijk (i.v.m het maksimum halen uit de 'plot') om het doek zeer snel, nadat de laatste woorden waren gesproken, dicht te halen.

Onze vriend achter de coulissen was echter zo in de ban van de gespeelde grappen, dat hij bulderend van plezier bijna krom stond van het lachen. Hij vergat dan ook volledig zijn taak uit te voeren en bleef maar steeds lachend naar de acteurs kijken. Deze wisten niet waar kruipen van ellende en deden niets anders dan naar de man al sissend roepen: "doek, doek ...". Uiteindelijk had onze vriend het begrepen en haastte zich het doek te sluiten. Ik was zelf getuige van dit tafereel en heb nog nooit de acteurs zo teleurgesteld en kwaad op onze vriend zien kijken.

1959

Naar mijn oordeel luidde het jaar 1959 het begin van het einde in van de toneelkring. Niet alleen was onderpastoor Guido Boonants verhuisd als kapelaan naar 'de Kapelsestraat', maar ook twee grote steunpilaren verdwenen van het 'toneel': Amelie en Louis Haast verlieten de gelagzaal van de Kring. De komst van hun opvolger veroorzaakte de nodige tribulaties.

Het begon nochtans veelbelovend. Op 18 januari 1959 gingen zij -hoe kon het ook anders- weer eens flink 'worst- en appelbrood' eten. Leute en lach zouden weer hoogtij vieren.

Op 25 januari hernamen zij met succes het toneelwerk 'Fra Angelico', waar Jef Rouffaer voorheen reeds had uitgeblonken en Jeanne Van Herck eens te meer 'Onze-Lieve-Vrouw' uitbeeldde.

Tijdens een gesprek met Jeanne Van Herck vertelde zij mij dat zij de eeuwige 'Lieve Vrouw' was. Telkens deze Heilige Figuur in een toneelwerk opdaagde stond het reeds bij voorbaat vast dat de rol aan Jeanne Van Herck zou toevertrouwd worden. "Waarschijnlijk omdat ik iets ouder was dan de overige toneelspeelsters" vertrouwde Jeanne mij toe.

Een ongeduldige onderpastoor
Boonants opent zijn geschenk.

'Fra Angelico'
Jef Rouffaer en Rik Raemaekers

Op 15 februari trad de zanggroep voor het voetlicht. U vindt verder het programma van deze avond.

De zanggroep maakte vanaf het begin deel uit van de 'Toon- en Toneelgroep'. Ik heb echter geen onderzoek naar deze groep gedaan vooral omdat mij veel gegevens daarover ontbreken. Op bovenvermelde datum (15 februari 1959) echter traden zij samen met de toneelgroep voor het voetlicht. Er werd trouwens de creatie van een zangspel van M. Lambrechts voorgesteld.

Enkele citaten uit het artikel van De Polder van 15.2.1959: *"De suksesavond ingericht door de zangafdeling van de befaamde Lode Bauwenskring werd een voltreffer van belang....Wij vonden zeer meesterlijk het duet 'Reich mir die hand mein leben' vertolkt door Mej. Janssens en dhr.C. Flebus; het onvergetelijke 'Ik ken een lied' door C. Flebus... Na de poos volgde dan de creatie van 'Zonnestraaltje', zangspel in 3 bedrijven door M. Lambrechts. Als eersteling...kunnen wij gerust stellen dat het stuk een meevaller was en zeer gunstig door de overtalrijke aanwezigen werd beoordeeld."*

De zanggroep met in het midden de heer Maurice Lambrechts en mevr. Bauwens.

U zult als lezer bemerken dat vanaf 1959 de toneelgroep veel speelt ten voordele van kapelaan Boonants van de kapelanie (later Parochie) O.-L.-Vrouw-Van-Vrede in de Kapelsestraat. De kapelaan had zich voordien als onderpastoor te Kapellen geprofileerd als een 'volks'priester die veel initiatieven nam.

Zo was hij de oprichter van o.m. de bekende 'Vlaamse Kermissen' die elk jaar in de hovingen van Onze Kring werden georganiseerd. Hij was het die ook gemengd toneelspelen had toegelaten en hij organiseerde in de grote zaal talrijke 'bals' wat -vooral in de beginfase- niet door iedereen in dank werd aanvaard. Vandaar de belangstelling van de toneelkring voor de kapelaan en zijn bouwambities.

Op 8 maart richtte de Lode Bauwenskring samen met de turnkring Patria een 'half-vas-tenavond' in onder de naam van 'Ritmische avond'.

De totale opbrengst zou gaan om de *"zo sympathieke E.H. Boonants te helpen in de eindfase van de opbouw van zijn kerk."* citaat uit de Polder.

Ik citeer verder: *" En de reeks hulpverleningen gaat verder vermits er op zondag 15 maart e.k. in Onze Kring de Lode Bauwenskring voor de tweede maal- en dit op algemeen verzoek- het vermaarde toneelspel voor het voetlicht brengt: 'De terugkeer van Suske Perdaems'."*

Louis Verbaenen, Leon Cornelissens en Jef Rouffaer in een sketch.

Josée Haast en Jef Herman in
'De terugkeer van Suske Perdaems'.

Op 5 april lees ik in De Polder:

"AFSCHEID AAN LOUIS EN AMELIE Op Paasmaandagavond had in Onze Kring een zo spontane als hartelijke hulde plaats ten overstaan van Louis en Amelie die op 1 april afscheid namen. Namens de vele leden van de Lode Bauwenskring nam voorzitter Piet Soetewey het woord om het ganse gezin Haast in de bloemen te zetten, dit voor de immer onbaatzuchtige hulp en medewerking die zij ten allen tijde mochten genieten vanwege de ganse familie Haast. Wanneer het echtpaar een prachtige Westminsterklok in ontvangst mocht nemen was hen de emotie toch wel even te sterk."

Op 12 april speelde de kring het toneelspel van Antoon Coolen : "De vier jaargetijden" onder de regie van Jef Rouffaer.

Na een -naar mijn oordeel onheilspellende- stilte hernamen zij op 13 december 1959 in de Parochiezaal van Zilverenhoek 'De terugkeer van Suske Perdaems'.

1960

De Toneelgroep startte het jaar in 'Zilverenhoek' met 'De gebroeders Kalkoen' op 7 februari 1960. 'De Polder' maakte duchtig reclame en schreef o.m.: "*Wilt U een gezellige avond, kom en lach eens goed mee want ge zult onze oude gloriën aan 't werk zien: Rik Dilliën, Rik Raemaekers, Jef Rouffaer, Jeanne Van Herck, Hélène Heirman enz. enz.*"

Op 14 februari 1960 verhuisden zij naar zaal Concordia, Dorpsstraat, met het blijspel 'De schat uit Congo', een spel in 3 bedrijven. Dit toneelwerk hernamen zij de week nadien in de parochiezaal van Zilverenhoek.

Op 28 september openden zij het nieuwe toneelseizoen met de Amerikaanse comedie: 'Mrs. Patterson's chauffeur'. De opvoering vond plaats in de feestzaal 'Concordia'.

Op 18 december speelde de toneelkring in zaal 'Excelsior' in Hoogboom. Zij hadden blijkbaar veel succes met : 'En waar de ster bleef stille staan' van Felix Timmermans.

Jef Rouffaer, Rik Raemaekers en Toon De Bel.

Mannelijke 'duivel' Marinus
Jongenelen en Jef Rouffaer.

Zij traden dit jaar slechts viermaal voor het voetlicht en - vooral - zij speelden niet meer in 'hun' zaal Onze Kring.

Wat was er gebeurd? In feite een in-trieste geschiedenis van naast elkaar praten, niet naar elkaar willen luisteren en koppig vasthouden aan een eigen standpunt. Ik heb met diverse mensen 'van destijds' over deze 'affaire' gesproken en gepeild naar de oorzaak ervan. Dit zijn mijn bevindingen: Bij het afscheid van de familie Haast werden deze opgevolgd door 'mensen uit Berchem'. Daar waar de vorige conciërges zeer soepel waren in de uitvoering van hun taak wilden deze 'nieuwe mensen' eerder de regeltjes correct opvolgen en dulden zij geen tegenspraak. Dit leidde al snel tot ongenoegen. Kwam er nog bij dat de leden het weggaan van de vorige conciërges nog niet helemaal verteerd hadden.

Slotsom van een ganse reeks wrijvingen was een ultieme vergadering met pastoor Kenis. De toneelgroep stelde twee belangrijke eisen namelijk: Medebeheer in de organisatie van Onze Kring, dus zitting hebben in de beheerraad, en het verwijderen van de pas aange-worven conciërge. Twee eisen waarop pastoor Kenis niet wenste (kon?) ingaan. Dan volgde de breuk. Niettegenstaande diverse pogingen van buiten de groep om tot een verzoening te komen moesten de spelers 'hun zaal' verlaten.

Dit wel streng verdict verplichtte hen om naar elders te verhuizen met al hun zelf gemaakte decors, met hun licht- en klank installaties enz. Gelukkig vonden zij een plaats in het vroegere schrijnwerkersatelier van Jef Van Herck in de Hoevensebaan. Het zou ook daar zijn dat zij in de toekomst hun oefen- stonden zouden houden en hun gezellige samen-zijn-avonden inrichtten.

Ik heb wel sterk de indruk dat de ganse groep steeds de beslissingen van hun bestuur en vooral van Piet Soetewey goedkeurden en hem steeds onvoorwaardelijk steunden.

Persoonlijk meen ik dat één van de twee eisen die zij stelden, namelijk het verwijderen van de conciërge, onmogelijk door pastoor Kenis kon ingewilligd worden. Feit is dat zij van 1960 af 'op den dool' geraakten en voor hun toneelopvoeringen nooit meer een 'vaste stek' hebben bemachtigd.

1961

Op 15 januari 1961 hernamen zij 'De ster' in feestzaal Concordia. Op 9 april volgde in Concordia 'Er zit muziek in', en dit toneelwerk hernamen zij in de zaal Excelsior te Hoogboom op 23 april.

Een repetitie bij Jef en Jeanne Van Herck: Ruggelings: Piet Soetewey, Jef Rouffaer, Christianne Verdonck en Jeanne Van Herck; overigen v.l.n.r.: Alfons Van de Broeck, Mevr Dennissen, Magda Vermeiren en Rita Verbist.

De groep van 'Er zit muziek in'; Zittend: Magda Vermeiren, Rosie Van Elsacker en Toon De Bel. Staande 1e rij v.l.n.r.: Jeanne Van Herck, Rik Raemaekers, Helga Smets en Jef Rouffaer. Achteraan: Marinus Jongenelen, Louis Verbaenen en Leon Cornelissens.

STEVENS: Ik wist niet hoe ik 't had hier. De een zat te mopperen, en jij stond m'n hand maar te schudden.

JAAP: Hahaha! (met arm om Stevens z'n schouder): Gaat u maar mee, meneer Stevens, dan zoeken we even een tof plaatje voor u uit!

STEVENS: Graag, ~~g~~g. (bij de deur zegt Stevens) Fijne jongen, hè? (beiden af)

ELS: Hoe is 't met vader, mams?

MIEP: Vader is op zoek naar een andere Carusoplaat.. O, ja, tante Stien was nog hier. Oom Karel wil de winkel stucadoren! Als vergoeding voor de gebroken plaat!

ELS: Ach, wat leuk! Maar dat hoeft toch niet?

MIEP: Dat heb ik ook al gezegd.

ANTOON (op, door de straatdeur; aan zijn gezicht is te zien dat hij geen succes heeft gehad): Nou... ik ben voor noppes weg geweest! (trekt jas uit en hangt deze, met hoed, aan de kapstok)

MIEP: Is 't niet gelukt?

ANTOON: Nee! Ze worden al in jaren niet meer gespeerd. Wel op langspeel. Maar die heb ik zelf wel in de winkel. Daar is 't niet om begonnen..

MIEP: Ach, zet je d'r maar overheen. 't Is nou eenmaal niet anders.

ANTOON: Die stomme Karel.

ELS: Ach, vader, 't was toch een ongelukje.

ANTOON: Dat weet ik nog zo net niet.

MIEP (bij hem): Luister nou eens, mán... Stien is hier geweest en die heeft gezegd, dat Karel er niet van geslapen heeft, zo naar vond ie 't.

ANTOON: Nou, en?... Z'n slaap haalt ie wel weer in, maar die plaat krijg ik nooit weer terug.

MIEP: En Karel had ook nog iets anders voorgesteld.

ANTOON: 't Zal me wel wat moois wezen...

MIEP: Hij wilde, als pleister op de wond, helemaal gratis je winkel stucadoren.

ANTOON: Dat heb ik hem niet gevraagd. Die plaat is me meer waard, dan 'n gratis gestucadoord plafonnetje van Karel Snijder.

68

MIEP: Hè, hoelang houden we dat gezeur nou nog? In plaats dat je enthousiast bent over z'n voorstel...

ANTOON (bijdraaiend): Ach... ik vind 't ook wel aardig van Karel. Maar... dat kan je toch niet van hem verlangen!

ELS: Nee, dat kunt u ook niet, vader. U hoeft alleen maar te zeggen: „Karel, ouwe jongen, je hebt die plaat gebroken, maar zand erover! Je hoeft er geen winkel voor te stucadoren. Even goeie vrienden!” En dan geeft u hem een klap op z'n schouder, zoals u dat vroeger altijd deed.

ANTOON: O, zo, juist ja..... „Kareltje! je hebt de kostbaarste plaat, die ik huis had, gebroken, maar eh... even goeie vrienden, hoor, jongen!”

ELS: Het was van u in ieder geval ook erg onverstandig om die plaat op een stoel te leggen.

ANTOON: Eén tel! Je mag wel ogen van achter en voren hebben.

MIEP: En vraag nu eens, hoe je dochter 't gemaakt heeft in 't ziekenhuis.

ANTOON (zonder interesse): O, ja, hoe ging 't?

ELS: Als u dadelijk gezellig boven komt, zal ik alles vertellen. Ik ga 'n lekker kopje koffie zetten! (naar trap)

ANTOON: Goed ja, ik kom zo.

MIEP: Ik ga met je mee, Els!

(Els en Miep af naar huiskamer)

(Antoon gaat naar het bureau en ziet daar de teruggebrachte plaat van Stevens liggen. Hij bekijkt hem eens; loopt dan naar de winkeldeur)

ANTOON (roept): Jaap!

JAAP (op): Ja, meneer...?

ANTOON: Wat is dat voor een plaat, die op 't bureau ligt?

JAAP: Eh... o... dat zal die fuga van Bach zijn, die meneer Stevens is komen ruilen.

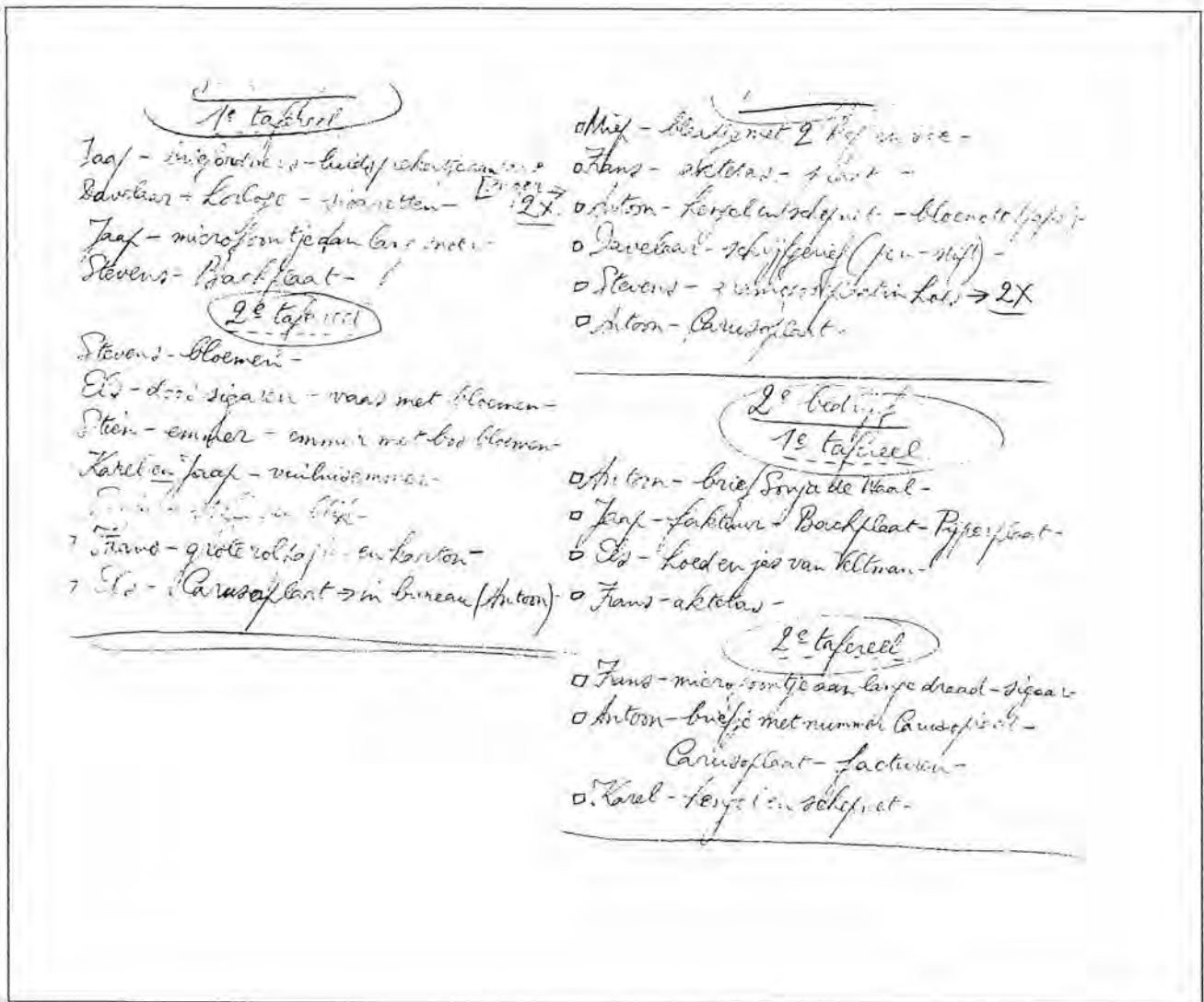
ANTOON: Zo? En heb je 'm geruild?

JAAP: Ja, meneer.

ANTOON: Wanneer leer jij 't eens af om op je eigen

69

Enkele bladzijden uit het 'souffleursboekje' van 'Er zit muziek in'.

...nog uit het 'souffleursboekje' van 'Er zit muziek in'.

Op 23 april schreef De Polder:

" Sukses voor de Lode Bauwenskring. Niemand is Sant in eigen land. De Lode Bauwenskring kreeg te Hoogboom meer toeschouwers dan in het bloedeigen Kapellen. De aanwezigen zullen zich de verplaatsing geenszins beklaagd hebben.

Zonder bepaald te schitteren brachten de meisjes en jongens van de Lode Bauwenskring het er met muziek vanaf in 'Er zit muziek in'. Zulke gasten zijn te Hoogboom steeds welkom. Tot de volgende maal."

Op 9 juli speelden zij in een tent, opgesteld op het domein Starrenhof in de Kapelse- straat 'Over twaalf dagen te Middernacht'.

Op 4 november richtten zij in Concordia een gezellige avond in van 'Toneel, Bal en Zang' ten voordele van de speeltuin Starrenhof.

Op 2 en 3 februari kon de groep opnieuw in 'Onze Kring' spelen. Op uitnodiging van de Oudervereniging van de Broederschool speelden zij de plezierige geschiedenis van 'Vadertje Langbeen'. De correspondent van De Polder juichtte in zijn recensie van 18 februari "...Laat ons dadelijk zeggen dat -voor een uitverkochte zaal- alle acteurs zich werkelijk ingespannen hebben om er een pareltje van te maken, dat het succes alzo niet kon uitblijven stond vast als een paal boven water. Het deed werkelijk deugd aan 't hart de Lode Bauwenskring weer eens in Onze Kring aan 't werk te zien...Onder de pauze werd door Z.E.H. Pastoor Kenis een zeer hartelijk dankwoord gericht tot de gans de toneelgroep, met toch wel heel markant een speciaal lofwoord voor toneelleider Piet Soetewey... Als slotsom hopen wij dat de Lode Bauwenskring voor een volgende vertoning weer aan het werk mag in Onze Kring."

Na 'Vadertje Langbeen' volgde een lange stilte van 8 maanden. Op 7 november speelden zij opnieuw in Onze Kring met medewerking van Patobka het blijspel 'De Held van Waterloo'. Volgens De Polder: "een briljante avond met een zo selekt als talrijk publiek. Het deed vele getrouwen van de Lode Bauwenskring deugd aan 't hart hun toneelgroep terug aan 't werk te zien in Onze Kring, met de betrachting dat de toneelgroep weer zijn vaste tenten zou opslaan in Onze Kring." De opbrengst van deze avond kwam te goede aan het gezin van een ziek lid van de toneelgroep. De hierna volgende recensie van Gazet Van Antwerpen was wel iets genuanceerder dan De Polder.

GESLAAGDE OPVOERING VAN «DE HELD VAN WATERLOO». — Van dit nogal naïeve maar alleszins onderhoudende blijspel van Jan Naaykens, heeft de «Lode Bauwenskring» zondagavond een zo vlotte en levendige opvoering gebracht, dat bij het talrijke publiek het lachen haast geen ogenblik van de lucht was. Met het aangename kombineerden de spelers ook het nuttige en het menslievende, want de avond ging ten voordele van één hunner noodlijdende leden, en werd ingericht in samenwerking met «Patobka».

Het is met die held een nogal verwarde geschiedenis, waarbij namen, titels en uniformen verwisseld worden dat het een aard heeft. Twee avontuurlijke soldaten, teruggekeerd uit de slag van Waterloo, komen op het landgoed terecht waar een arme edelman de «hel van Waterloo» verwacht, in de hoop een van zijn dochters aan een goede partij te helpen. Een van de soldaten geeft zich dan maar voor die held uit, maar heeft weinig succes bij de dochter in kwestie: zij verkiest, met vrouwelijke intuïtie, de échte held, die zich inmiddels als tuiniersknecht uitgeeft, in afwachting dat hij de oplichter zal ontmaskeren. Zo ver komt het natuurlijk pas na de nodige verwickelingen, waarin komische situaties, sentimentele scènes en degengekletter elkaar afwisselen.

Piet Soetewey en Jef Rouffaer zorgden voor een uitstekende regie, maar hadden het tempo iets mogen opdrijven. Zoals steeds bij de Lode Bauwenskring troffen de feilloze uitspraak en de goede rolkennis van de meeste acteurs; slechts Jef Herman, als de lummelachtige soldaat die zich voor een held uitgeeft, maakte hierop een uitzondering, wat jammer was omdat hij voor het overige een hooggekleurde, karikaturale kompositie leverde.

Toon De Bel stond daar tegenover als een echte aristokraat in de rol van de berooide Heer van Groenendael; ook deze rol kon gemakkelijk gechargeerd worden, maar dank zij een uiterst genuanceerd spel, waarin humor en gevoel doorklonken, maakte Toon De Bel er de centrale figuur van het stuk van, waar al de andere rollen als het ware konden op steunen.

Zijn dochters hadden die steun wel nodig, want zowel Jeanne Van Herck als Helga Smets, hoe zij ook hun best deden, misten reliëf tegenover de sterkere mannelijke spelers. Iets sterker, maar ook gemakkelijker, was de rol van de meld, uitgebeeld door Magda Vermeiren.

Jef Rouffaer bezit wel niet de geschikte figuur om in de krijgshaftige en hartenbrekende luitenant du Château te doen geloven, maar wist dit goeddeels te doen vergeten door zijn intelligent en sober spel.

De meeste andere rollen zijn episodisch en geven weinig aanleiding tot werkelijk akteren. Toch wisten Louis Verbaenen, als de soldaat Gabriël; Leon Cornelissens, als de knecht; Gaston Van Dooren, als een bedelmonnik; Rik Raemaekers, als een oude tuinman, schilderachtige types uit te beelden, terewijl ook Michel De Schutter, Jos Lamot, Maurice Lambrechts en Walter Herman zich met toewijding van hun taak kweten.

Wordt vervolgd. Jef HERMAN.

De kerk van Putte - Ertbrand.

Tot in de late middeleeuwen beschikte de parochie van St.-Dionysius te Putte niet over een eigen kerkgebouw. De erediensten vonden er plaats in een herberg-kerk, gelegen op het grondgebied van Putte-Stabroek. Dezelfde ruimte werd ook gebruikt als catechismuslokaal en werd daarna telkens opnieuw in orde gebracht om als gelag- zaal te dienen voor de Putse herbergbezoekers.

In 1646 bouwde pastoor Siardus Bogaerts met de recuperatiestenen van het fort "Het Sluisken" een kapel tegen de herberg, zodat de gelagkamer voortaan kon beschouwd worden als een schip en de kapel zelf als het koor van de kerk.

Door de toename van de bevolking werd voornoemde ruimte te klein en in 1659 begon pastoor Siardus Bogaerts met de bouw van een kapel. De eerste fondsen hiervoor bekam hij van Magdalena de Cusance, echtgenote van Albertus van 's Heerenberg, markiezin van Bergen-op-Zoom en de heren van Boxmeer. De gronden verkreeg hij van de graaf van Hoogstraten.

Uit een kerkverslag van de landdeken voor het jaar 1680 krijgen wij een beeld van de toenmalige kerk: *"Die kapel aldaar bevat slechts een enkel altaar dat niet gewijd doch treffelijk is en al het nodige bezit. Het tabernakel bevindt zich in het altaar. De biechtstoel is zonder traliën. De predikstoel kan er door. De doopvont is in koper, sluit goed en bevindt zich nabij het altaar. De kapel is klein, doch schijnt het, voldoende voor de gemeente. Zij heeft geen inkomen behalve enige aalmoezen die ook gering zijn".*

De kapel bleef nagenoeg onveranderd van 1659 tot 1769. In dit laatste jaar werd zij vergroot en opnieuw opgebouwd door Jonker Joannes Josephus Moretus, verblijvende op het Ravenhof.

Onder het bestuur van pastoor Petrus Josephus Meert werd in 1769 naast de kerk ook een nieuwe pastorie gebouwd.

Tijdens de Franse Revolutie werd de kerk in september 1797 gesloten en de pastorie werd gebruikt als gendarmerie. Na de verkoop van de kerkelijke goederen in 1798 werd de kerk gebruikt als paardenstal en fourageplaats. De pastoor was naar Nederland gevlucht waar hij op enkele meters over de grens voortaan de H. Mis kon opdragen voor de Putse bevolking. Pas in het jaar 1803 kon hij opnieuw bezit nemen van zijn kerk op Belgisch grondgebied.

In het jaar 1836 werd de kerk nogmaals vergroot met steun van Mevrouw Diert van Kerckwerpe. Voor de inzegening van het gebouw onstond er een fikse rel tussen de bisschop van Mechelen en de apostolische vicaris van Breda. Niet alleen het benoemingsrecht van de pastoor van Putte maar ook de eigendomsrechten op de kerk werden door de geestelijke overheid van zowel Belgische als de Nederlandse kerkelijke overheden opgeëist. In 1843 werd de grens van de parochie van Putte herzien en keerde de rust voorlopig terug in de grensparochie.

In 1859 diende er een nieuwe pastoor aangesteld te worden en opnieuw barstte de strijd los tussen de kerkelijke overheid van België en Nederland. De ruzie bleef voortduren tot in 1868 een diplomatieke oplossing werd gevonden. De pastoor zou benoemd worden door de Bisschop van Mechelen.

De kerk en de pastorie, gelegen op Belgisch grondgebied, werden eigendom van de Belgische parochie van St.-Dionysius, doch er werd een financiële tussenkomst aan Nederland betaald van 28.000 BEF.

Pastoor P.J. Goetschalckx schrijft in zijn rijkelijk gedocumenteerd werk: *"Kerkelijke geschiedenis van Ekeren, bevattende de parochiën van Ekeren, Hoevenen, Kapellen, Brasschaat, Ertbrant, Brasschaat-ter-Heide, Hoogboom, Donk, St.-Mariaburg en Rustoord"*: *"In de nacht tussen 8 en 9 mei 1894 kwam eene allerzwaarste ramp de parochie treffen. Het vuur, door eene misdadige hand, schijnt het, aangestoken, kwam, dien nacht de kerk, voor welke men zoolang had gestreden, in assche leggen en bedreigde mede de pastorie. Bij den morgen van den 9den bestond er niets meer van de kerk dan vier muren; aan de binnenzijde was zij geheel lediggebrand; pas bleven er nog eenige stukken en brokken van altaren, beelden en andere sieraden over."*

In Gazet van Antwerpen, d.d. 11 mei 1894 lezen wij: *"Brand der kerk. Eergisteren, dinsdag 8 mei 1894 rond middernacht is de kerk van de H. Dionysius te Putte-Kapellen totaal afgebrand. Slechts de muren blijven recht. Het dak en de toren zijn ingestort en al de kerkmeubelen verbrand. Nevens de kerk stond een houtmijt die in vlam geraakte. De toren is op de pastorie, die nevens de kerk staat, gevallen: pannen kapot, verder geen schade dan door het water. Men heeft vermoeden dat de brand aan kwaadwilligheid is toe te schrijven."*

Foto genomen na de brand. Het portaal is alles wat er is overgebleven van de oude kerk. Rechts van het portaal zien we de woning van de familie Van Bouwel.

Zelfs een persoon werd aangehouden, het is, tussen haakjes gezegd, de zoon van een der achtbaarste families van Hollands Putte. De kerk en de inboedel zijn verzekerd door De Schelde voor 40.000 BEF. Het parket terplaatse; Gisteren namiddag (woensdag) is het parket ter plaatse geweest. Naar het schijnt is de aanhouding bevestigd."

Dezelfde krant schreef op 12 mei 1894.

"De genaamde L., 22 jaar, klerk, wonende te Putte Holland is op bevel van de onderzoeksrechter van Cutsem aangehouden en naar de celgevangenis gevoerd der stad Antwerpen, verdacht van de brand gesticht te hebben aan de hoeve Van Bouwel waardoor de kerk afbrandde".

En dan verscheen er in de kranten niets meer over de brand, noch over de dader. Bestond er toen reeds de gekende doofpot? We weten het niet.

Het portaal van de oude kerk was blijven staan naast de oude pastorie. Toen de pastorie in de nacht van 16 op 17 mei 1940 opgeblazen werd bleef het portaal nogmaals overeind staan. Wanneer de Kerkfabriek in 1950 de grond waarop de pastorie en de kerk hadden gestaan verkocht, heeft ze het portaal aan de gemeente Stabroek geschonken. Op kosten van graaf Moretus werd ze dan geplaatst in de Moretuslei.

Wel weten wij dat pastoor Smets de zware opdracht kreeg om een nieuwe kerk te bouwen. Alhoewel diverse testen uitwezen dat de fundamenteën en de overgebleven muren nog voldoende sterk waren om als basis te dienen voor het nieuwe kerkgebouw werd toch de beslissing genomen om het gebouw op te richten in het midden van de parochie, d.w.z. op de plaats waar momenteel de kerk staat. De werken werden uitgevoerd door de aannemer Laenens uit Lier voor de som van 133.600,- BEF en dit volgens de plannen van architect J. Van der Gucht uit Antwerpen. De inhuldiging vond plaats op 3 november 1900 door Kardinaal Goosens.

Ook dit gebouw kende een turbulent bestaan. Op 13 mei 1940, 2de Sinksendag werd de kerk vernield. Een Belgische legerafdeling had opdracht gekregen de hoge koepel en de kleine toren op te blazen maar nagenoeg heel de kerk werd hierdoor vernield. De herstellingswerken werden aangevat op 13 maart 1942, maar reeds stilgelegd op 15 september 1942 op bevel van de bezettende overheid.

Na de oorlog kreeg pastoor Loos de opdracht om de kerk terug op te bouwen. Met de steun van een parochiecomité werden vele Vlaamse Kermissen ingericht en tijdens de kerstnacht van 1948 werd de kerk opnieuw in gebruik genomen.

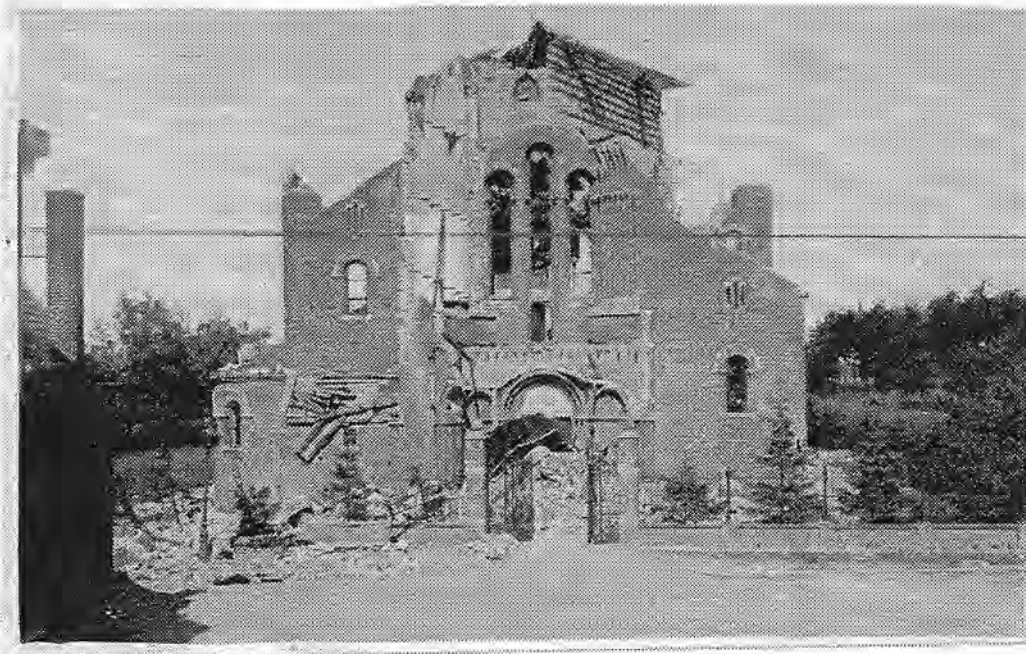
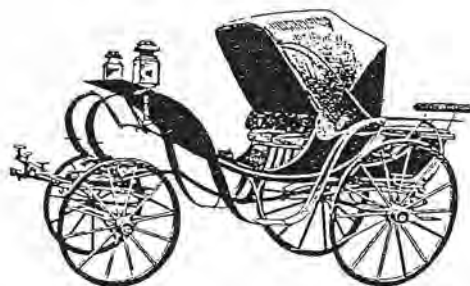

Foto: G. Van Bouwel.
Kerk van Putte na de verwoesting in 1940.

Bronnen:

1. Goetschalckx P.J.: KERKELIJKE GESCHIEDENIS VAN EKEREN.
2. J. Aerts: ST.-DIONYSIUSKERK: 1900-1975. Brochure uitgegeven in eigen beheer, 1975.
3. Gazet van Antwerpen

Roger Balbaert.

KRUISWOORDRAADSEL

Kruiswoordraadsel nr 8 heeft heel wat lezers voor problemen gesteld. Vooreerst was de opgave uiterst moeilijk en vervolgens werden er heel wat ongebruikelijke woorden opgevraagd. Enkele lezers stuurden een foutieve oplossing binnen....en toch zijn er 6 puzzelaars in geslaagd om een volledig juiste oplossing in te sturen. Proficiat.

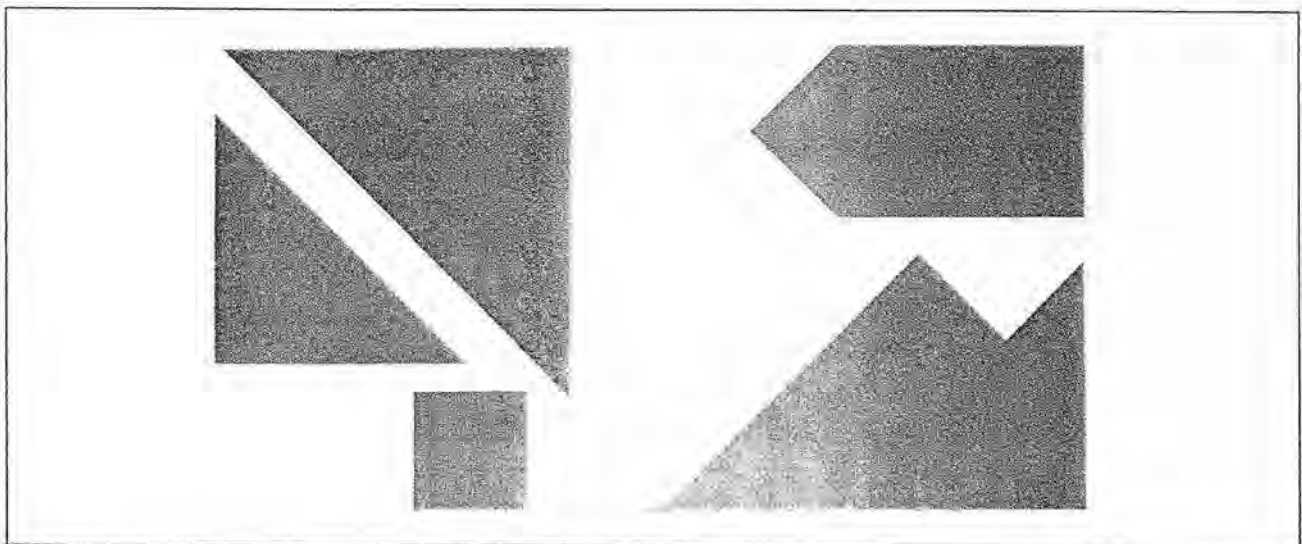
Deze maal blijft de prijs in Kapellen. Door het lot werd **Willy Geraets, Sevenhanslei, 41** aangeduid als de winnaar. Eerstdaags wordt de prijs aan hem overhandigd.

Oplossing kruiswoordraadsel nr 8.

Horizontaal: 1. Kalkoen - Li. 2. Analfabeet. 3. Mk - Of - Ket. 4. Perkenier. 5. Lr - Kr. 6. Akkefietje. 7. Ar - Oever. 8. Nucleonica. 9. Ibis - Sara. 10. Os - Ets - Sur.

Verticaal: 1. Kamplaan. 2. Ankerkruis. 3. La - Cb. 4. Klokkeolie. 5. Offerfeest. 6. Ea - Ivo. 7. Nb - Ineens. 8. Eke - Trias. 9. Leer - Cru. 10. Itt - Gevaar.

Nieuwe opgave. Deze maal publiceren wij geen kruiswoordraadsel, maar doodgewoon een puzzel zijnde nr 9, bestaande uit slechts 5 stukjes. De bedoeling is om deze 5 stukjes zodanig aan elkaar te leggen dat het geheel een vierkant vormt.

Oplossingen worden verwacht **vóór 15 april 1998** bij Roger Balbaert, Parkweg, 2 te Kapellen. Tussen de goede oplossingen wordt opnieuw een prijs verloot. Veel succes.

COPY SERVICE CENTER

Dorpsstraat 46 - 2950 Kapellen

Tel: (03) 605.42.67

- * Al uw copijen aan een snelheid van meer dan 5000 copijen per uur
- * Copijkaarten verkrijgbaar vanaf 1000 copijen
- * Sorteren, bundelen en meten automatisch
- * Kwaliteit is onze grootste troef
- * Verkoop en bijmaken van stempels
- * Verkoop van faxen, rekenmachines, draadloze telefoons
- * Verkoop van bureelbenodigdheden
  - Linten voor schrijfmachines
  - Rookwaren
  - Frisdranken
  - Snoep

Open : alle dagen van
8 tot 12.30 & 13.30 tot 18 u.
Zaterdag van 9 u. tot 18 u.

ELECTRABEL

Gas

en

electriciteit

Uw kantoor in Kapellen

Stationsstraat 34

Tel: 330 03 03

BOUWBEDRIJF J. VALCKENBORGH b.v.b.a.

**- ALGEMENE AANNEMINGEN - RUWBOUWWERKEN -
- SCHRIJNWERKERIJ - MEUBELMAKERIJ -
- KEUKENINRICHTINGEN -**

STARRENHOF LAAN 5 - 2950 KAPELLEN - Tel: (03) 660.14.20

Wat cultuur doet voor Vlaanderen, doet de Kredietbank voor cultuur.

Grote kunstenaars hebben door de eeuwen heen aan Vlaanderen internationale bekendheid gegeven. Op haar beurt wil de Kredietbank meehelpen om onze kunstenaars de bekendheid te geven die ze verdienen. Daarom steunen wij de cultuur in de ruimste zin van het woord. Dat kan gaan van het sponsoren van kleinschalige projecten tot het optreden als volwaardige partner bij belangrijke initiatieven. Zo steunt de Kredietbank onder meer het Kaaitheater, het Festival van Vlaanderen, de Vlaamse Opera en Radio 3. Onze cultuur heeft die steun nodig.

PARTNERS IN CULTUUR